

N:o 147.

Af herr **A. T. Carlheim-Gyllensköld**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående vård af enskildes skogar och till lag om skyddsskogar.

Med anledning af Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 46 med förslag till lag angående vården af enskildes skogar tillåter jag mig föreslå, att Riksdagen för sin del måtte besluta nedan anförda förändringar, förtydliganden och tillägg till denna lag.

Då skogsvårdsstyrelsen synes mig först böra vara den undersökande, rådgifvande och förmedlande länken emellan den enskilde å ena sidan och den dömande eller beslutande myndigheten (Konungens befallningshafvande) å den andra, så anses skäligt, att den anmälan, som i lagförslagets § 2 omförmäles om vanskötsel, bör ske till skogsvårdsstyrelsen och icke till Konungens befallningshafvande, då detta antages föranleda dels mindre omgång och dels vara principiellt riktigt såsom en första åtgärd, samt att sålunda hela den förberedande undersökningen af en vanskötsel förläggas till skogsvårdsstyrelsen samt att till följe häraf §§ 2 och 3 första punkten i första stycket ändras i enlighet härmed. Konungens befallningshafvandes befattning med ett vanskötsel mål borde därför icke vidtaga, förrän vanskötseln är af skogsvårdsstyrelsen ådagalagd och den angifvit de åtgärder, som äro nödiga i och för markens återställande i skogbärande skick, samt tiden, då de skola börja, hvarför andra punkten i första stycket af § 3 bör bli oförändrad, såväl som andra och tredje styckena af samma § 3.

Men då det ingenstädes i lagförslaget står angifvet, hvad som är att hänföra till skogsmarks eller skogs vanskötsel, så torde billigheten emot dem, hvilka skola efterleva lagen, fordra, att däruti finnes utsatt, hvad som med skogsmarks eller skogs vanskötsel menas eller förstås, så att detta icke blir godtyckligt tolkadt eller till och med fattas olika i olika län om

samma sak. Jag föreslår därför ett tillägg till § 2, att som vanskötsel skall räknas:

a) om skog på skogfattig ort är så totalt kalhuggen, att den icke har visst minimiantal t. ex. 25 stycken grobart frö gifvande fröträd per hektar med jämn fördelning af träden på arealen. (Är kalhygget åter på alla eller de flesta och största sidorna omgifvet af skog, som sätter grobart frö, så synes ingen föreskrift om kvarstående fröträd erfordras, såvida kalhygget icke är mycket stort),

b) om uppväxt efter kalhuggning obehörigt betas af får och getter under de tio första åren af ungskogens växttid,

c) om på kal ljunngmark ljungen afbrännes,

d) om skogen genom ägarens vållande är brandskadad, och

e) om skog eller del däraf genom ägarens åtgärd lider af vattenuppdämning, så att marken blir försumpad.

Detta kan i hufvudsak vara tillämpligt och kanske tillräckligt för barrskog och för sådan af björk, men i södra Sverige bör någon uppgift på hvad som är vanskötsel af bok- och ekskog lämnas i lagförslaget utöfver hvad som är här ofvan hemställt under a), b), d) och e), hvarför jag ifrågasätter, det till vanskötsel af bok- och ekskog bör hänföras:

om dessa slag af skog så starkt blädas, att stormskador måste uppstå bland de kvarstående träden, samt

om stark betning sker af nötkreatur, hästar och får, men att det till god skötsel bör räknas, om en äfven starkt blädd bok- eller ekskog vinterbetas af ollonsvin.

Uti lagförslaget är förbisedt förfarande af återställande af skogsbörd i det fall, att skogseld härjat en skog. Har det skett utan ägarens vållande, så torde denne vara förtjänt af alla de råd och allt det understöd skogsvårdsstyrelsen och myndigheterna kunna lämna. Innehåller lagen ingen bestämmelse i ty fall, så kan en af skogseld skadad marks ägare bli utsatt för både obilliga och ruinösa föreskrifter af skogsvårdsstyrelsen m. fl., men sådant bör redan i lagen förebyggas. Att i detalj föreslå åtgärder i detta fall är mig icke för närvarande möjligt och är nog icke heller lämpligt annat än som en allmän regel att därstädes införa, att en

ägare af skog, som utan eget vållande lidit skada af skogseld, bör behandlas med all hänsyn af myndigheter och tilldelas det understöd af allmänna medel, hvartill förhållandena vid undersökning på brandstället och utredning i öfrigt kunna föranleda, och som ytterligare stöd för denna min uppfattning påpekas, att en enskild skogsägare icke kan vidtaga försiktighetsmåttet att brandförsäkra sin skog.

Jag vågar därför hemställa, att i lagförslaget införas en ny § af ungefär följande lydelse:

Nu har enskild skogsägare utan eget vållande fått sin skog härjad af eld. Anmäla han det då inom 30 dagar från eldens släckning till skogsvårdsstyrelsen, hvilken ofördröjligen föranstaltar sådan undersökning, som i § 2 af denna lag säges om skogsvanskötsel, och företage skogsvårdsstyrelsen vid samma tillfälle, eller senare, om förhållandena därtill gifva anledning, personlig undersökning å det brandskadade stället, ombesörjer kartkroki öfver brandskadade arealen, jämte beskrifning öfver brandskadans art och beskaffenhet (hel eller delvis ödeläggelse), lämnar uppgift, om marken är helt eller blott ställvis skadad eller fördärfvad för framtida skogsbörd, meddelar skriftliga råd och anvisningar, huru med marken bör förfaras för att återfå den i skogbärande skick, samt föreslår, efter utredning, om skogsvårdsstyrelsen icke direkt kan anvisa det penningbelopp den brandskadade bör på en gång eller årligen under en följd af år emot borgen tillerkännas, för att han åter, och inom viss föreskrifven tid, må kunna förse brandstället med skog.

För södra Sverige eller Göta land torde behörighet att åtala öfverträdelser af skogslagen och berättigande att beslaglägga virke vara utsträckt till ett något för stort antal personer. Utsträcket denna rätt äfven till skogsvårdsstyrelsens tillsyningsmän, så befarar jag, att i södra Sverige, där folkmängden är tätare och skogarna hafva mindre utsträckning än i öfriga delar af riket, dessa åtals- och beslagsberättigade tillsyningsmän komma att uppträda som ett slags terroriserande polismän och obehöriga kontrollanter på den enskilda verksamheten, hvarigenom lagen kan från början bli förhatlig. I dessa södra landsdelar med dess tätare liggande bygder vore det tillräckligt, att ifrågavarande åtals- och beslag-

läggarerätt inskränkes till kronobetjante och de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställde tjänstemän.

Jag hemställer alltså, att de uti § 7 föreskrifne, till skogsvårdsstyrelsens biträde anställde *tillsyningsmäns* föreslagna behörighet att åtala öfverträdelse af lagen och att beslaglägga virke, som skall anses förbrutet, måtte ur lagförslaget utgå för Göta land, men att dessas behörigheter måtte få kvarstå för Svea land och Norrland.

1896 års skogskommitté föreslog i § 2 af sitt »Förslag till lag angående vården af enskildas skogar» (sid. 161 i kommitténs betänkande I): »Bolag eller enskild person, som äger skogsmark, hvilken i areal uppgår, i Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län till 3,000 hektar eller däröfver, samt i öfriga delar af riket, för hvilka denna lag gäller, till 1,500 hektar eller däröfver, är skyldig att för tillsyn öfver skogens ordentliga skötsel och vård hafva såsom skogsförvaltare anställd en forstligt bildad man», etc.

Denna bestämmelse anser jag vara mycket praktisk icke endast på de grunder skogskommittén anført i sina motiv (sid. 120 och 121 i kommitténs betänkande I), utan därjämte att det flerstädes skulle uppstå en täflan mellan närliggande statsskogars förvaltning och enskildas större under god skötsel ställda skogar för att uppbringa deras afkastning, utan att afventyra skogskapitalets minskning, och att nedbringa kostnaderna för återväxt efter afverkning, hvilket allt endast kan verka välgörande för de båda slagen af skogsägare; men en dylik praktiskt forstvetenskaplig skötsel af enskildas större skogar skulle otvifvelaktigt äfven genom exemplets makt frammana, icke endast bättre skogsskötsel af närboendes mindre skogar, utan äfven föranleda skogsvårdsassociationer bland dem intill 1,500 har eller mer, ty om dessa många se, att skogar i större komplexer, forstvetenskapligt men ändå praktiskt skötta, ge mer inkomst än alla de många små skogarna, så är mycken sannolikhet för att dessas ägare samman-sluta sig i syftet.

Skogskommitténs förslag synes mig dock uti ett hänseende i dess § 2 vara för strängt, eller därutinnan att Konungens befallningshafvande skulle meddela afverkningsförbud å 3,000 respektive 1,500 hektar skog, om ny ägare inom tre månader, efter det han blifvit ägare till skogsmark af ofvan angifna storlek, ingifvit skriftlig anmälan till Konungens befallningshafvande om att han tillsatt skogsförvaltare. Enligt skogs-

kommiténs lagförslags mening skulle icke ett afverkningsförbud i allmänhet meddelas förr än vare sig vanskötsel eller grof öfverafverkning ägt rum, men icke för en så liten förseelse som en underlåten anmälan om skogsförvaltares tillsättande. Bättre vore i detta fall, enligt min uppfattning, ett vite för en sådan efter 3 månader underlåten anmälan, hvilket kunde höjas efter 4 månader, men afverkningsförbud icke meddelas förr än skogskapitalet på ett eller annat sätt enligt lagen missbrukats.

Jag föranlåtes därför föreslå, att § 2 i 1896 års skogskommittés förslag till lag angående vården af enskildas skogar måtte upptagas uti föreliggande lagförslag under ny paragraf, dock med den förändring i andra styckets två sista punkter af kommitténs § 2 att orden: För den som sedermera varder — — — afverkningsförbud å skogen utgå, och ersättas med vite, hvars storlek utskottet, som får sig uppdraget denna motions förberedande behandling, behagade föreslå, samt att samma utskott, i händelse af bifall till detta förslag, i öfrigt måtte jämka lagtexten, så att den passar ihop med andra paragrafer.

I detta sammanhang påpekas, att det i hela södra Sverige och delvis i mellersta, men kanske något i norra delarna af riket finnes en stor mängd små hemmansägare, med hvar för sig obetydliga arealer skog, som endast till husbehof kunna nyttjas. Dessa små skogsplotter, oftast under 50 hektar, äro vanligen glest bevuxna med blandad barrskog, ask, björk och enbuskar. Marken behöfver dessutom af ägaren begagnas till bete, så att en återväxt efter blädningsafverkning är försvårad. Dessa små, vanligen åtskilda liggande arealer hafva ingen betydelse för skogsfrågan i sin helhet, men de äro dock inordnade under lagförslagets föreskrift i flera hänseenden. Utom de olägenheter, dessa små hemmans eller torps ägare härigenom kunna tillskyndas, föreställer jag mig, att bristen på föreskrift om minimiareal i anförda fall kan vålla äfven skogsvårds- och länsstyrelser vida mer besvär och det allmänna en del kostnader, mer än skäligt är, samt stundom förrycka deras arbeten med större och viktigare uppgifters behandling och lösning.

Lämpligast torde vara, då de påpekade förhållandena äro mycket växlande, att lagen medgifver skogsvårds- och länsstyrelse att länsvis bestämma den minimiareal skog, som för hvarje skogsägare hemfaller under

lagens kontroll, hvarföre ett tillägg till lagförslaget föreslås, gående därpå ut

att Konungens befallningshafvande i hvarje län må på skogsvårdsstyrelsens förslag fastställa den miniareal af skog, som för hvarje jordägare skall inordnas under lagens kontroll.

Icke annat än jag kan förstå, skulle lagförslagets upphöjande till lag afse att endera kringskåra eller rent af ersätta den skogsodling, en del hushållningssällskap, med understöd af staten och vederbörande landsting, igångsatt och upprätthålla.

Är detta meningen, så är jag viss på, att en stark tillbakagång uti skogsodling på enskilda marker flerstädes kommer att inträda, om hushållningssällskapens, numera god fart tagna skogsodlingar bli öfverförda till skogsvårdsstyrelser. Men dessutom är somligstädes denna hushållningssällskaps skogsodling förenad under gemensam styrelse och skötsel äfven med fruktträdsodling och dylikaträds utdelning i stor skala. En rubbning uti de härför af flera hushållningssällskap vidtagna åtgärder och anordningar skulle därför vålla, utom den anförda stagnationen i enskildas skogsodling genom ett hushållningssällskap som mellanhand och befordrare därpå, äfven beaktansvärda olägenheter på fruktträdsodlingens område. Förenade uti ett hushållningssällskaps hand utföras bägge på det möjligast billigaste sätt samt kontrolleras fullt nöjaktigt, men åtskilde bli de, sorterande under två olika institutioner, hvar för sig ansenligt fördyrade.

Jag kan icke inse hvarföre icke bägge institutionerna — hushållningssällskapets skogs- och fruktträdsodling samt skogsvårdsstyrelsens öfvervakande af skogsvård — skulle kunna samarbeta, då de uti ifrågasvarande län hafva visserligen samma, men dock i hufvudsak olika uppgifter. Det förre föranstaltar skogsväxt hufvudsakligen på kalmare och den senare tillser, att god skogsvård beredes och upprätthålles både å dessa nyodlade skogar och på de äldre i länet befintliga.

Jag anser därför lyckligt, om lagförslaget kunde fullständigas i en lämplig § med en passus att

i de län, där hushållningssällskap omhändertagit och upprätthåller skogsodling på enskildes jord, där skola dessa odlingar, utan hinder af denna lag, fortfarande få utföras af vederbörande hushållningssällskap, intill dess att hushållningssällskapet upphör med sin skogsodlingsverksamhet;

till hvilket öfvergångsstadgandes införande i lagen jag härmed hemställer om bifall.

Då kostnaderna för införandet af en ny statsinstitution i allmänhet ha ett icke oväsentligt intresse för Riksdagen, och därstädes spela en viss roll för bedömandet, om de fördelar institutionen väntas medföra äfven motsvara dess kostnader, men då de uppgjorda kostnadsberäkningarna till stat för skogsvårdsstyrelsens tjänstemän och tillsyningsmän äro 1896 års skogskommittés (se sid. 155 i kungl. propositionen n:o 46) och sluta på 150,600 kronor, och dessa beräkningar redan äro några år gamla, så vore det helt visst af vikt för Riksdagen att erfara, om denna bevakning numera kan anses förslå för ändamålet.

Jag hemställer alltså, att det utskott, som får behandlingen af denna motion sig uppdragen, måtte revidera skogskommitténs förslag till stat för skogsvårdsstyrelsens tjänstemän och tillsyningsmän, samt meddela Riksdagen uppgift, om den beräknade kostnadssumman, 150,600 kronor, anses för ändamålet tillräcklig.

Stockholm den 2 mars 1903.

A. Th. Carlheim-Gyllensköld.
